

## **Postanowienie z dnia 11 października 2001 r., IV CZ 163/01**

**Przyczyna uchybienia terminowi do wniesienia kasacji przez pełnomocnika ustanowionego przez sąd ustaje w dniu, w którym dowiedział się on o wyznaczeniu go pełnomocnikiem.**

*Sędzia SN Filomena Barczewska (przewodniczący)*

*Sędzia SN Zbigniew Kwaśniewski*

*Sędzia SN Henryk Pietrkowski (sprawozdawca)*

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa Stanisława S. przeciwko „E.G.”, spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S. o zapłatę, po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu niejawnym w dniu 11 października 2001 r., zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 4 czerwca 2001 r. oddalił zażalenie.

### **Uzasadnienie**

Sąd Apelacyjny w Gdańsku postanowieniem z dnia 4 czerwca 2001 r. odrzucił złożony przez pełnomocnika powoda – adwokata z urzędu – wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji oraz odrzucił kasację. Sąd Apelacyjny uznał, że przyczyna uchybienia przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu terminowi do wniesienia kasacji ustala w dniu, w którym miał on rzeczywistą możliwość wniesienia kasacji. Nie wskazując dnia, w którym możliwość ta wystąpiła stwierdził, mając na względzie, że akta sprawy liczą 136 stron, a kasacja sporządzona została na dwóch stronach, że złożenie wniosku o przywrócenie terminu wraz z kasacją dopiero w ostatnim dniu miesięcznego terminu, liczonego od dnia kiedy adwokat dowiedział się o wyznaczeniu go pełnomocnikiem, jest spóźnione.

Na wymienione postanowienie powód wniósł zażalenie. Nie kwestionując ustaleń stanowiących podstawę wydania zaskarżonego postanowienia, według których adwokat powiadomiony został o ustanowieniu go pełnomocnikiem w dniu 24

kwietnia 2001 r., a więc w dzień po upływie terminu do wniesienia kasacji, zarzucił, że wadliwe było odrzucenie wniesionego w dniu 24 maja 2001 r. wraz z kasacją wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji. Powołując się na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2000 r., I CZ 62/00 (OSNC 2001, nr 1, poz. 7), które Sąd Apelacyjny miał na względzie przy wydaniu zaskarżonego postanowienia, skarżący podkreślił, że skoro wniósł kasację wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do jej wniesienia ostatniego dnia miesięcznego terminu liczonego od dnia następnego po dniu, w którym dowiedział się o wyznaczeniu go pełnomocnikiem z urzędu, to wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji nie powinien zostać uznany za spóźniony.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ze względu na zarzuty, na których oparte zostało zażalenie, kontrola postanowienia o odrzuceniu kasacji sprowadza się do dokonania – na podstawie art. 393<sup>19</sup> w związku z art. 380 k.p.c. – oceny zasadności postanowienia o odrzuceniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji. Postanowienie to poprzedzało wydanie zaskarżonego postanowienia, nie podlegało oddzielnemu zaskarżeniu i miało wpływ na rozstrzygnięcie w postaci odrzucenia kasacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 1999 r., I CKN 367/99, OSNC 2000, nr 3, poz. 48 i uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2000 r., III ZP 1/00, OSNC 2001, nr 1, poz. 1).

Ocena dotycząca kwestii, kiedy ustaje przyczyna uchybienia terminowi do wniesienia kasacji przez pełnomocnika ustanowionego przez sąd, nie może być uzależniona – jak uznał Sąd Apelacyjny – od objętości akt sądowych sprawy, w której skarżący składa kasację, ani też od liczby stron, na których kasacja została sporządzona. Nie oznacza to, że postanowienie o odrzuceniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji nie odpowiada prawu.

Zgodnie z art. 169 § 1 k.p.c., pismo z wnioskiem o przywrócenie terminu wnosi się do sądu, w którym czynność miała być dokonana, w ciągu tygodnia od ustania przyczyny uchybienia terminowi. W powołanym przez skarżącego postanowieniu Sąd Najwyższy uznał, że dniem, w którym ustaje przyczyna uchybienia terminowi do wniesienia kasacji przez pełnomocnika ustanowionego przez sąd, jest dzień, w którym adwokat miał rzeczywistą możliwość wniesienia kasacji, nie późniejszy jednak od dnia zawiadomienia go o ustanowieniu pełnomocnikiem więcej niż o miesiąc. Ponadto, jeżeli w tym terminie adwokat nie złoży wniosku o przywrócenie

terminu do wniesienia kasacji, to od okoliczności danego przypadku będzie zależało uznanie, kiedy ustała przyczyna uchybienia terminu do wniesienia kasacji. Z tych stwierdzeń zdaje się wynikać – i tak zrozumiął je skarżący – że w opisanej sytuacji procesowej wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji złożony w terminie miesięcznym, liczonym od dnia zawiadomienia adwokata o ustanowieniu go pełnomocnikiem przez sąd, zawsze ocenić należy jako złożony w terminie wskazanym w art. 169 § 1 k.p.c., jeżeli natomiast złożony zostanie w terminie późniejszym, to od okoliczności danego przypadku zależy będzie ocena, czy zachowany został termin do jego wniesienia.

U podstaw przedstawionego sposobu liczenia terminu z art. 169 § 1 k.p.c. leży założenie, że skoro w typowej sytuacji procesowej ustawa przewiduje miesięczny termin do wniesienia kasacji, to skrócenie tego okresu stronie, dla której ustanowiono pełnomocnika, byłoby ograniczeniem jej uprawnień. Termin na zapoznanie się z aktami sprawy i sporządzenie kasacji w istocie wyniósłby tydzień (art. 169 § 3 k.p.c.). Argument ten nie wydaje się przekonujący, abstrahuje bowiem od pojęcia "przyczyny uchybienia terminowi" (art. 169 § 1 *in fine* k.p.c.).

Przyczyna uchybienia terminowi oznacza przeszkodę, która uniemożliwiła stronie dokonanie czynności procesowej w terminie. Przeszkoda ta musi mieć charakter niezawiniony. Na jej powstanie, trwanie, a także ustanie strona nie może więc mieć żadnego wpływu. Z punktu widzenia regulacji przyjętej w art. 169 § 1 k.p.c. istotne jest ustalenie chwili, w której przyczyna (przeszkoda) ustała. Wobec tego, że przeszkoda jest kategorią obiektywną, jej ustanie nie może być ustalone przez wskazanie dnia, w którym ustanowiony przez sąd pełnomocnik miał rzeczywistą możliwość dokonania czynności procesowej (wniesienia kasacji). Prowadziłoby to do nieuprawnionego badania elementów subiektywnych, takich jak czas zapoznawania się przez ustanowionego pełnomocnika z aktami sprawy, czas i sposób jego komunikowania się z klientem, stopień obciążenia pracą zawodową, czas sporządzania kasacji.

W rozważanym przypadku przeszkodą uniemożliwiającą wniesienie kasacji jest – wywołany procedurą ustanowienia pełnomocnika dla strony zwolnionej od kosztów sądowych – brak adwokata (radcy prawnego), uprawnionego do wniesienia kasacji. Przeszkoda ta ustaje z chwilą wyznaczenia adwokata (radcy prawnego). Od tego momentu rozpoczyna się – jak w przypadku ustania każdej innej przeszkody (na przykład ustanie choroby, która uniemożliwiła dokonanie w terminie

każdej innej czynności procesowej) – bieg tygodniowego terminu na złożenie wniosku o przywrócenie terminu oraz dokonanie czynności procesowej przez wniesienie kasacji (art. 169 § 1 i 3 k.p.c.). Jak już wskazano, okoliczność, że w typowej sytuacji procesowej ustawa przewiduje dla tej czynności termin miesięczny (art. 393<sup>4</sup> k.p.c.) jest bez znaczenia przy ustalaniu daty ustania obiektywnej przeszkody.

Zaznaczyć należy, że tygodniowy termin do złożenia wniosku oraz dokonania czynności procesowej może być również przywrócony na ogólnych zasadach. Ponadto niedopełnienie obowiązku przewidzianego w art. 169 § 3 k.p.c. jest tylko brakiem formalnym wniosku, którego uzupełnienie następuje w trybie art. 130 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 października 1954 r., I CZ 238/54, OSN 1954, nr 2, poz. 44).

Konkludując stwierdzić należy, że przyczyna uchybienia terminowi do wniesienia kasacji przez pełnomocnika ustanowionego przez sąd (art. 169 § 1 k.p.c.) ustaje w dniu, w którym dowiedział się o wyznaczeniu go pełnomocnikiem. Do takiego wniosku, wprawdzie bez bliższego uzasadnienia, doszedł Sąd Najwyższy także w postanowieniu z dnia 17 listopada 1998 r., II UZ 122/98 (OSNAPUS 1999, nr 22, poz. 736).

Z dokonanych ustaleń wynika, że adwokat Agnieszka R. dowiedziała się o ustanowieniu jej pełnomocnikiem powoda w dniu 24 kwietnia 2001 r. Złożony przez nią dopiero w dniu 24 maja 2001 r. wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji został trafnie, jako spóźniony, odrzucony przez Sąd Apelacyjny na podstawie art. 171 k.p.c. Zaskarżone postanowienie mimo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu. Zażalenie podlegało więc oddaleniu (art. 393<sup>12</sup> w związku z art. 393<sup>19</sup> k.p.c.).